
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

EZEK UTÁN
Jelenések könyve 4,1

2020. MÁRCIUS 8.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 43. zsoltár

Imádkozzunk: Hálaadással jövünk Eléd, Mennyei Atyánk, mert szomorúságunkat és bánatunkat örömmé fordítod, nyomorúságinkból megszabadítasz, kegyelmeddel és igazságosságaiddal vezeted és oltalmazod életünket, és meghívásodat a mennyei életre naponként megerősítéd gondviselésed áldásaival. Köszönjük, hogy már itt, e zaránokúton megöltalmazol, hogy boldog bizalommal követhessük Krisztusunkat. Kérünk ma is ragyogtasd ránk Igénk világosságát, és Szentlelked bizonyosságát pecsételd be szívünkbe, hogy erős hitben, boldog reménységben és buzgó szeretetben járassunk. Krisztusért, a világ világosságáért kérünk, hallgasd meg könnyörgésünket. Ámen

Textus: „Ezek után láttam, és íme egy megnyílt ajtó volt a mennyben, és az első szó, amelyet mint egy velem beszélő trombitának szavát hallottam, ezt mondta: Jöjj fel ide, és megmutatom neked, amiknek meg kell lenni ezután.” (Jelenések 4,1.)

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Az elmúlt vasárnapokon hét levelet olvastunk a Jelenések könyve második és harmadik részéből. A hét levél kerek egységet alkot, olyannyira, hogy gyakran ki is emeljük őket a Jelenések könyvéből, akár egyenként is. Mégis, úgy éreztem, hogy még egy összefoglalást is kell adni a hét levélhez. Oly sok felé vitték a gondolatainkat, annyi mindent mutattak meg, olyan gazdag a szimbolikájuk, a képi világuk és olyan sok réteget tártak föl a keresztyén életnek, hogy meg kell még toldani a magyarázatukat valamiféle áttekintéssel. Ráadásul, az utolsó, a Laodiceaikhoz írt levél így fejeződött be: „ímé az ajtó előtt állok és zörgetek, ha valaki megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, vele vacsorálok, és ő énvelem.” A gyülekezet Ura áll az ajtónk előtt. A negyedik rész pedig nyomban ezután így folytatódik: „ezek után láttam, hogy ímé, egy megnyílt ajtó volt a mennyben...” Kétféle ajtó van itt: a mi ajtónk előtt Jézus Krisztus várja, hogy kopogtatására és bebojcsátást kérő szavára megnyissuk Neki; és nyomban utána egy másik ajtót látunk, egy megnyitott ajtót a mennyekben...

De az elmúlt hetek eseményei miatt talán inkább arról kellene beszélni most, hogy bezárattott az ajtó! Legalább is úgy, ahogy ezt Máté evangéliuma 25. részében, az okos és balga szüzek példázatában olvasunk. Késett a vőlegény, de aztán mikor megjött, a fogadására sereglő lányok közül csak azok mehettek be vele mennyegzőre, akiknek égett a mécsese. Akiké nem égett, azok kívül maradtak. „És bezárattott ajtó.” Bezárattott az ajtó. Manapság sok ajtó zárul be. Utazásokat kell lemondani, ünnepek maradnak el, másutt már szünetel az iskolai oktatás, és mindenütt nagy a riadalom, mert bár mindenki azt mondja, hogy nyugalom, nyugalom, de egyre riadtabban mondják ezt, hogy nyugalom. A felelősséget senki sem vállalja, talán nem is tudja vállalni, és nagy nyugtalanság hatja át a mai embert, különösen itt, az úgynevezett nyugati civilizációban. Hiszen mi már azt hittük, hogy legyőztük a járványkorszakot! Egy Németországban élő koreai filozófus, Byung-Chul Han írt erről néhány évvel ezelőtt egy könyvet, éppen a minapában fordították le magyarra. A könyvnek ez a címe A kiegészítés társadalma (vagy A kiegészített társadalom). A szerző arról ír benne, hogy a 19. és 20. században a civilizáció egyik nagy kérdése a járvány volt. Ettől szorongott a világ. A járvány (fertőzés, ragály) metaforikusan jelezte azt, ami kívül van, az idegent, a más, ami nem mi vagyunk, akit-amit ki kell rekeszteni, el kell tőle határolódn, le kell győzni Sokan talán emlékeznek a híres horrorfilmre: A nyolcadik utas a halál. Eredeti angolul címe: Az idegen (Alien). A 21. századra azonban legyőztük a járványokat. A sok-sok fertőzésre, vírusra, baktériumra ellenanyagot találtak az orvosok, túl vagyunk a járvány-szorongáson. A 21. században az ember önmagától szorong. Ennek is van betegség-metaforája: a rák. A rák nem kívülről jön, mint

a vírus, hanem halálos sejtburjánzás: voltaképpen önmagunkba halunk bele -, mondja a szerző. És most itt vagyunk 2020. kora tavaszán, a koronavírus-járvány kellős közepén, és azt látjuk, hogy a járványok, a vírusok pontosan ugyanolyan multikulturálisak, multietnikusak, mint a kereskedelem, az ipar, a pénz, a játék, a szórakozás meg a turizmus. És csak állunk tanácstalanul, noha azt hittük, hogy legyőztük a vírusokat. Aztán hipp-hopp, megjelent egy vírusmutáció, a máris el kell tekinteni az utazástól (a szabadságunkról!), le kell mondani az ünnepeket, fertőzés-gyanúval embereket zárnak karanténba, bezárjuk az ajtót, nem engedünk be senkit, a betegek meg rázárjuk az ajtót, nem engedjük ki őket. Se ki, se be. És bezáraték az ajtó! Erről kellene most szólni.

De ne térjünk el az Igében foglaltaktól, mert nagy üzenete van a pilanatnyi helyzetre nézve is, sőt, még többre nézve is. Ezt olvassuk a Jelenések könyvében: „Ezután láttam, hogy megnyílt egy ajtó a mennyben. Az előbbi hang, mely harsonaként szólt hozzám, így folytatta: „Jöjj föl ide! Megmutatom neked, aminek ezután kell megtörténnie.”

A „nyitás” általános kifejezés (megnyílik a szemünk, megnyitjuk a szánkat, nyisd ki a füled!), és azt jelenti, hogy feltárulkoznak, vagy lehetőség mutatkozik valamire, vagy közel vagyunk a kítűzőtt és remélt célhoz, vagy felsejlik a dolgok értelme, vagy éppenséggel kapcsolatot tudunk teremteni. A „megnyílt ajtó” szinte az összes lehetőséget kifejezi. Itt pedig még az is elhangzik: Jöjj fel ide! Az egyházatyák a Szentírás magyarázatához sokféle és olykor ellentétes szabályt állítottak föl, de abban szinte egyetértés volt köztük, hogy akárhogy is magyarázzuk a Bibliát (tehát akár erkölcsi értelmet keresünk benne, akár misztikus jelentőséget, akár a tényleges, a szó szerinti értelmét kutatjuk), minden esetben felvezetéssel kell lezárni a magyarázatot. Ezt anagógiának nevezték. Ilyen értelemben a felvezetés a régi hajózásból vett szakkifejezés, mely azt jelentette, amikor a révkalauz a kis hajójával a zátonyok között lavírozva kivezette vagy felvezette a nagy hajót a nyílt tengerre. Mi ez a nyílt tenger? Amiknek meg kell lenniük! Jöjj ide fel, megmutatom neked, amiknek meg kell lenniük!

Azért állunk meg itt, mert ezt már korábban is hallottuk. Így kezdődik a Jelenések könyve; hadd olvassam az első könyv első versét: „Jézus Krisztus kijelentése, amelyet adott az Isten szolgájának azokról, amiknek meg kell lenniük.” (Jel 1,1) Majd az első rész mennyei jelenete így ér véget: „írd meg, amiket láttál, amik vannak, és amik ezek után meglesznek.” (Jel 1,19) Ez után következik hét levél. Majd, miután a hét levél végére érkezünk, így folytatódik: „gyere fel ide és lásd, amiknek meg kell lenniük.” Vagyis meg kell értenünk, hogy a hét levél beiktatása a látomások sorozata elé tudatja velünk is, kiknek szól a Jelenések könyve, kiknek írja meg János mindazt, aminek meg kell lennie, és milyen állapotban vannak ők. Ezért nyílt meg az apostol számára a mennyei ajtó, hogy mintegy beléphessen a mennyei trónterembe, és mintegy on-

nan szemlélve írhasza meg a földön élő, küzdő gyülekezeteknek azokat, amiknek meg kell lenniük. Vegyük sorba még egyszer a hét gyülekezetet. Az elmúlt alkalommal felsoroltam, hogy milyen gyönyörű, szép áldásokat, buzdításokat és ígéreteket kaptak. Most hadd fordítsam meg ezt és hadd soroljam fel röviden a gyülekezeteket terhelő valóságokat. Egy levelet kivéve mindegyik gyülekezettel szemben van valami panasz a gyülekezet Urának. Én ezekhez a panaszokhoz hozzágondoltam valami védekezést, hogyan mentetgetné magát egy-egy gyülekezet. Mivel védekeznének? Mindenik gyülekezethez megalkottam egy-egy jelzőt is, hogy voltaképpen milyennek kellene lennie annak a gyülekezetnek. Tehát először elmondom ezt a jelzőt, utána idézem a Jelenések könyvéből a panaszt, majd hozzátoldom a mentetgetőzést. Némileg olyan ez, mint amikor gyermekkorunkban rajtakaptak minket valamin. Nem írtad meg a leckét! S mindjárt volt rá magyarázatunk. Megszöktél az iskolából! Nem rendezted el a dolgaiddat! És mindig volt rá magyarázat, gondolkodás nélkül, azonnal, mintha mást se csinálnánk, csak folyamatosan, jó előre magyarázatokat, alibiket gyártanánk; tele van a lelkünk efféle elhárító szövegekkel. Hadd olvassam hát.

Efézus, az első. Ez a panasz: elhagytad az első szeretetet, vagyis a gyülekezet szeretetlen. S mi a mentetgetőzés? De hát én szeretlek, Uram, csak itt most olyan helyzet van, hogy fogcsikorgatva kell harcolni. Nehéz mosolyogni. Dehogynem szeretek én, én mindenkit nagyon szívesen átölelnék, de az ellenséget azért mégsem lehet átölelni.

Szmírna, a győztes. Neki azt üzeni a gyülekezet Ura: ne félj azoktól, miket szenvedned kell. Vagyis Szmírna fél. Mi a mentetgetőzés? Nem félek, csak a jelenlegi társadalmi helyzetemben modus vivendit kell találni, valahogy talpon kell maradni. Lavírozok, nem félek.

Pergamon, a megtérő. A panasz azonban az, hogy vannak köztük, akik a nikolaiták tanítását tartják, amit gyűlöl az úr. Vagyis ez egy megosztott gyülekezet, mert tévtanítások ütötték fel a fejüket. A mentetgetőzés? Nem vagyok megosztott, hanem megértőnek kell lennem, mert meg kell hallgatni az embereket, végtére is szólásszabadság van. És olykor kompromisszumot kell kötni.

Thiatira, az őrző. A panasz pedig ez: megengeded Jézábelnek, hogy elhitesse az én szolgálóimat, hogy paráználkodjanak és bálványáldozatokból egyenek. Vagyis Thiatira permisszív gyülekezet. A mentetgetőzés? Nem vagyok lanyha, hanem okosan akarok érvelni és azt akarom, hogy ki-ki saját maga tanulja meg önmaga kárán vagy hasznán, hogy mi a rossz és mi a jó. A modern pedagógiát gyakorlom. Tehát nem vagyok konfrontatív, nálunk nincs diktatúra, majd szépen mindenki rájön arra hogy mi a jó. És egyébként is el kell nyernünk a médiumok tetszését, mert jaj nekünk, ha rosszat ír rólunk.

Szárdisz, az élő. A panasz: az a neved, hogy élsz, és halott vagy. Vagyis ez egy élő-halott gyülekezet. A mentetgetőzés: nagyon is élek,

csak gúzsba kötnek a körülmények, nem tudunk kibontakozni, de a következő presbiteri gyűlésen meg fogjuk tárgyalni a cselekvési tervet.

Filadelfia, az erős. A panasz: kevés erőd van. Vagyis gyenge gyülekezet. Mentegetőzés: Nem vagyok gyenge, csak kevés külső támogatást kapok. Nem mutatkozik irányomban megértés.

Laodicea, a buzgó. A panasz pedig ez: lágymeleg vagy, kiköplek a számból. A mentegetőzés: éppenséggel nem vagyok lágymeleg, hanem valahogy le kell hűteni a rajongókat, akik mindég minden elrontanak. Nem vagyok, lágymeleg, hanem kiegyensúlyozott vagyok

Látjuk tehát, hogy milyen gyerekesek ezek a védekezések, mentegetőzések. Szándékosan mondom így, hogy gyerekesek és ezért idézem a gyerekkori példáinkat, mert ha megfontoljuk, láthatjuk, hogy a kétezres éves keresztyénség korról-korra, helyről-helyre, országról-országra ismételtet ezeket a mentegetőzéseket. 2020-ban is halljuk a szólamot eleget, ahogy a mi református egyházunk bajai a kommunizmus miatt vannak! Igen, sok-sok bajunk van a diktatúra miatt, több generációkra kihatott a nyomorúsága, de mégsem hihetem, hogy mindent rá lehet fogni! Mi azonban le nem állunk a sirámokkal. Holott a gyülekezet Urának a diagnózisa pontos és igaz! Éppen Laodicea esetében így mutatkozott be: „a hű és igaz bizonyság.” És ez jelentette a diagnózist is. A hű és igaz bizonyság úgy mondja el a dolgokat, ahogyan vannak.

A panaszokat azonban mindig ígéretnek is követik. Az utolsó ígéret, Laodiceának szolt (és szolt a többieknek is): „aki megnyitja ajtaját, ahhoz bemegyek, vele vacsorálok és ő énvelem.” Az ígéri Krisztus, hogy aki befogadja Őt, azzal vele lesz.

És ezután így folytatódik a negyedik rész: „ezek után láttam, hogy egy megnyílt ajtó volt a mennyben...” Itt újra kitérőt kell tennem. Mit is jelent ez: „ezek után”? Különösen azért is érdemes erről beszélni, mert a nyelvtani szerkezet értelmében akár térben, akár időben is elgondolható az, ami majd „ezek után” következik. Pontosan mik után? A hét gyülekezetnek írt levél után? Ha igen, akkor azoknak van igaza, akik szerint ez a hét gyülekezet tulajdonképpen szimbolikus alakzat. Igaz, mindegyik konkrét helyen és adott történelmi valóságban él, mégis szimbolikus jelzik egyház történetének hét korszakát, egyik jön a másik után, aztán letelik a hét korszak (éppen Laodiceaé a legutolsó, a lanyhaság, az ernyedtség, az önelégültség, a kényelem, a tespedés korszaka ez), majd aztán jön az apokalipszis. De másképpen is felfogható ez, érvelnek mások. Szerintük a hét levél egyszerű ideiktatás, hogy lássuk, kik azok, akiknek János leírja a látomásait a mennyei titkokról. Föltárja számukra az emberiség történelmét az utolsó időkben.

Én azt hiszem, hogy a hét levél itt nem pusztá ideiktatás, viszont nem is azt jelzi, hogy az egyház történelmében hét korszak következne egymás után. Ennél egyszerűbb a megoldás: a hét levél külön-külön és

együtt is azt jelzi, hogy nincs mentség. Ennyi telik tőlünk, és ez kevés. Hiába a magyarázkodás, a gyülekezet Ura minden esetben egy-egy eleven fájó sebre tapint, vagy rámutat a renyheségre, elesettségre, az egyház súlyos helyzetére, bűnére. Mi meg folyton keritünk valami magyarázatot, ideológiát, elő rángatjuk a történelmi szükségszerűségeket és politikai körülményeket, a külső körülményeket. Mindig mindent meg tudunk magyarázni. Ám éppen a nyitott ajtó ambivalenciája jelzi ennek tarthatatlanságát. Jelzi, egyrészt, hogy a Krisztus népének valóban nehéz a helyzete, hiszen ennek a világnak számtalan nyomorúsága volt és lesz. Jelzi, másrészt, hogy ez a nyomorúság teljeskörű lesz. János majd látni fogja a hét pecsét feltörését, hallani fogja a hét trombitaszót, fülébe hasít a hét mennydörgés, végig szemléli a hét csapást, látni fogja, mit jelent a harag hét csészéjének a kiöntése. És ez mind katasztrófák, háborúk, nyomorúságok éhínségek, járványok, pusztulások fölfoghatatlan iszonyatok sorozata. Majd a végén jön a hét király, aki közül a hetedik maga az Antikrisztus.

Krisztus népének pedig kettős nyomorúságot kell elhordoznia. Egyrészt, ott van a maga nyomorúsága: az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy; hogy elhagytad az első szereteted; az a panaszom ellened, hogy megtűröd a bálványimádókat is, langymeleg vagy, stb. Mindeközben pedig itt élünk ebben a világban. Ha járvány van, mi is elkapjuk, ha háború van, mi is lemenekülünk a pincébe, ha bombáznak, a mi házunk is összedől, ha inség van, mi is éhezünk, ha diktatúra van, akkor mi is nyögünk, ha árulás van, minket is elárulnak, ha végigtaposnak a világon vascsizmában, minket is meggyötörnek. Szent Ágoston mondja megrendítően az Isten városáról szóló könyvében, hogy ráadásul a világ szenvedése miatt keresztényeket vádolják. Többszörös tehát a teher

És mégis, ez a nyitott ajtó egyúttal (mindennek ellenére és mindezzel együtt!) azt is jelzi, hogy Isten népének szép helyzete van. Mert bár ez a kifejezés, hogy „ezek után” értelemszerűen azt jelenthetné, hogy megyünk sorban, előre térben és időben, ám hol is látja János ezt a nyitott ajtót? Fönt! Így is lehetne ezt fordítani nagy bátran: és „ezek fölött” láttam a mennyben egy nyitott ajtót. Igen, az életünk, a sorunk térbe és időbe van zárva, egymás után jönnek a dolgok, elkerülhetetlenül be kell következnie mindegyiknek, és mi sem térben, sem időben nem tudunk ezek elöl kitérni. Ám most azt mondja János, hogy „ezek fölött” – felül! - láttam egy nyitott ajtót. És érezzük a hívó szózatból („jőj fel el ide!”) ennek a kivezetésnek vagy felvezetésnek a nagy kegyelmét, hogy immár mennyei és isteni perspektívából lássuk saját magunkat és a világot. Drága ajándék ez. Nem sztoikus szenvtelenség, mert az nem lát semmit, hanem isteni részvét, amely mindent lát és láttat. Sőt, ha ez az ajtó nem nyitná meg, akkor az egyház is csak egy társadalmi-kulturális valóság lenne, valami civilizációs jelenség. És mennyi minden volt már, ami

nincs, és mennyi minden van most, ami – tudjuk – nem lesz. Olykor mi is számolgatjuk az egyház évezeideit és megnyugvással sóhajtjuk: na, azért kétezer évet kibírtunk itt, még pár száz évet ki fogunk bírni. Egy-szer egy csüggedt prédikátor így beszélt: testvérek, én még eltemetlek titeket, de engem ki fog eltemetni? Aztán erre rávágjuk, hogy: ugyan, minek ez a csüggedés, évezeidek óta itt vagyunk! De érzitek, hogy ez mégiscsak olcsó (és reménytelen) kalkulálgatás, afféle emberi időszámítás! Esélylatolgatás, élő reménység helyett! Bizony, ha nem lenne nyitva fönn az ajtó, fönn a mennyekben, s ha nem mehetnék be a kegyelem királyi székéhez, akkor csak egy társadalmi, kulturális, olykor-máskor pedig politikai adottság volnánk. Ha az egyháznak nem lenne mennyei látomása a világról, akkor csak sodródnánk, s folyton arrafelé repülnénk amerre fúj a szél. Úgy hajolnánk, ahogy jönne az erősebb nyomás, és oda gravitálnánk és csapódnánk, ahol nagyobb a tömegvonzás. A hét gyülekezet történetét, ha történetként akarjuk olvasni, lehetne így is olvasni, hogy első szeretettől eljutottak odáig, hogy voltaképpen nincsenek is. A hősies teherhordozástól eljutottak oda, hogy rohamléptekben kezdik önmagukat fölszámolni, és sokkal ügyesebben keresik a magyarázatot az önfeladásra, mint amilyen lelkesül és vadul igyekszik felszámolni őket a világ. És olykor okosabb indokaik vannak a tétlenségükre, mint amit egyáltalán fel tudnak ellenük hozni, hogy nem csinálnak semmit. És bizony, sokszor közönyösebbek tudunk lenni bármi iránt, mint az Isten-tagadók. Ha nincs mennyei látás – mondja a bölcsesség – elvadul a nép (Péld 29,18). Ha nincs mennyei látás, nem tudjuk, hogy mi végre vagyunk itt, e világon, miért vagyunk itt ma délelőtt 10 órakor. Nem tudjuk, miért kulcsoljuk össze a kezünket kívánságra, miért mondunk el hitvallást, miért fogjuk meg egymás kezét, miért érdekel bennünket az egyházunk, a Krisztus népe sorsa? Miért vagyunk egyáltalán? És ezt sokszor az ellenségeink meg is kérdezik tőlünk. Miért vagytok ti egyáltalán, mit kerestek még itt? Ha nincs mennyei látás, elvész a nép. Holott a nyitott ajtó van a mennyben, és harsona szava hív: jöjj és lásd!

A nyitott ajtó pedig azt jelzi a számunkra, amit egyrészt a Zsidókhoz írt levél mond, hogy nincs itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük. (Zsid 13,14). Ugyanakkor, másrészt, az a nyitott jelző ajtó jelzi azt is, hogy a panasz, a sóhaj az imádság, az imádságba befoglalt gond és kérés odaér a kegyelem király székéhez, mert nyitva van az ajtó, s nem jön vissza, ahogy Auden, az angol költő mondta a 20. században az imádságra: a levél, bontatlan visszaér, rajta: a címzett ismeretlen. Odaér az a levél, odaér az imádság, odaér a panasz. Amikor a pecsétek sorra feltöretnek, az ötödik pecsét feltörésénél azt olvassuk, hogy a vértanúk kiáltása felhangzik a mennyei trónusig. (Jel 6,10-11). Ezt is hallja János, ott a mennyei látomásban, nemcsak az angyalok dicsőítő énekét. És ez bízhat minket is, hogy a te sóhajod, panaszod, imádságod, esdeklésed is biztos elérkezik a kegyelem királyi székéhez.

Ezért buzdít Jézus: zörgessetek és megnyitvatik (Mt 7,7). Mi több, mint ha János apostol azt mondaná, hogy mi nyitott kaput döngetünk. Mert meg van nyitva az ajtó, szabad az út a kegyelem királyi székéhez! Vagyis a keresztyén remény mindig az illúzió és az esélytelenség fölött áll. Nem túl azokon, hanem fölöttük. Mi sokszor kergetünk illúziókat, és ha az illúziók megcsaltak, utána nyomban az esélytelenség tudata kezd gyötörni. Ezek egyébként ikertestvérek, az illúzió és esélytelenség-tudat, s mi hol ide, hol oda esünk. De a remény ezeken túl, vagyis ezek fölött van, mert nyitva van a kegyelem ajtaja. Ezért Pál apostol szavával reményünk ellenére reménykedhetünk (Róma 4,18) – illúzió ellenére reménykedhetünk, esélytelenség ellenére reménykedhetünk. Halljátok hát ti is, amit az apostol hallott: jöjj fel ide! Ámen

Imádkozzunk! Jusson elődbe az én imádságom! Beszéded szerint szabadíts meg engem! Ajkaim dicséretet zengenek, mert megtanítasz rendeléseidre. Nyelvem a Te beszédedről énekel, mert minden parancsolatod igaz. Legyen segítségemre a Te kezed! Határozataidat választottam. Uram, vágyódom a Te szabadításod után. Törvényed nekem gyönyörűségem. Éljen az én lelkem, hogy dicsérjen Téged, és a Te ítéleteid segítsenek rajtam! Tévelygek, mint valami elveszett juh, keresd meg a Te szolgádat, parancsolataidat nem felejtettem el. Ámen (Zsoltár 119,170-176)